

Hastal??? Kabul Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hastal??? Kabul Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22670>

Özet

Hastal??? Kabul Ölçe?i (HKÖ), bireylerin kronik bir hastal?kla ya?ama ve bu durumu psikolojik olarak kabullenme düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Ölçe?in Türkiye adaptasyonu, 2009 y?l?nda Dilek Büyükkaya Besen tarafından **diyabetik bireyler** üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sekiz maddeden ve **tek boyutlu** bir yapıdan oluşan bu ölçek, ki?inin hastal?k nedeniyle ya?ad??? k?s?tlanm???k, sosyal yük alg?s? ve kendini de?ersiz hissetme durumlar?n? de?erlendirerek genel bir kabul puan? sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Hastal??? Kabul Ölçe?i, Kronik Hastal?k, Hastal?k Kabulü, Diyabet, Psikometrik Araç, Uyarlama.

Yazarlar

Dilek Büyükkaya Besen

Amaç

Hastal??? Kabul Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin kronik bir hastal???n varl???n? ve getirdi?i sonuçlar? ne ölçüde içselle?tirdiklerini ve kabul ettiklerini belirlemektir. Bu kabul düzeyi, hastalar?n tedaviye uyum süreçleri, ya?am kaliteleri ve genel psikososyal iyi olu?lar? aç?s?ndan kritik bir göstergedir.

Ölçe?in Türkiye uyarlamas?, özellikle **diyabetik bireylerin** hastal?k kabul düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebilecek, kültüre özgü bir araç sunmay? hedeflemiştir. Uyarlama çalışmas?, ayrıca hastal?k kabul düzeyini etkileyen demografik ve klinik faktörleri saptayarak, sa?lık profesyonellerine yönelik etkili müdahale stratejilerinin geli?tirilmesine bilimsel bir zemin olu?turmuştur.

Yap?

Hastal??? Kabul Ölçe?i, psikolojik adaptasyon süreçlerinin bir parças? olan **hastal?k kabulü** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yapı, bireyin kronik sa?lık durumunu inkar etme veya reddetme yerine, durumu gerçekçi bir şekilde tanıma, hastal???n getirdi?i k?s?tlamalar? kabul etme ve bu k?s?tlamalarla etkili bir şekilde başa ç?kma becerisini kapsar.

Ölçek, yapısal olarak **tek boyutlu** bir ölçüm aracıdır. Ölçülen bu boyut, bireyin hastal?kla ilgili duygusal zorluklar, sosyal içe çekilme eğilimi, öz-yeterlilik alg?s?ndaki düşü? ve hastal???n ya?am kalitesi üzerindeki etkilerini bütüncül olarak de?erlendirir. Yüksek puanlar, genellikle hastal???n

kabulünde zorlanma veya düşük adaptasyon düzeyini i?aret etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, iç ölçüt geçerli?i ve yap? geçerli?i analizleri ile desteklenmi?tir. ?ç ölçüt geçerli?i kapsamında yap?lan analizde, Hastal??? Kabul Ölçe?i'nin üst ve alt gruplardaki puan ortalamalar? aras?ndaki fark?n istatistiksel olarak ileri derecede anlaml? oldu?u tespit edilmi?tir ($t = 22,139$; $p = 0,000$). Bu bulgu, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?arılı? bir ?ekilde ay?rt edebilme yetene?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

Yap? geçerli?ini de?erlendirmek amac?yla yap?lan **faktör analizi** sonuçlar?nda, Kaiser-Meyer-Olkin (**KMO**) katsay?s? 0,75 olarak bulunmu?tur; bu de?er, verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca Barlett testi sonucu ileri düzeyde anlamlıdır ($X^2 = 201,775$; $p = 0,000$). Bu istatistiksel veriler, ölçe?in Türkiye popülasyonunda güçlü bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu ortaya koymaktadır.

Güvenirlik

Hastal??? Kabul Ölçe?i'nin güvenilirli?i, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak incelenmi?tir. Test-tekrar test sonuçlar?, ölçe?in üç hafta arayla iki kez uygulanmas?yla elde edilen sonuçlar?n istatistiksel olarak anlamlı korelasyon gösterdi?ini ortaya koymu?tur ($r = 0,71$; $p = 0,000$). Bu sonuç, ölçe?in zaman içinde tutarlı ölçümler yapabildi?ini kan?tlamaktadır.

?ç tutarlılık güvenilirlik katsay?s? olan **Cronbach Alpha** de?eri, toplam ölçek için $\alpha = 0,79$ olarak saptanmı?tır. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin birbiriyle tutarlı oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir. Madde-toplam puan korelasyonlar? ise 0,45 ile 0,77 aras?nda de?i?mekte olup, tüm katsay?lar istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlıdır ($p < 0,05$).

Faktör Analizi

Hastal??? Kabul Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? belirlemek üzere yürütülen analizler, ölçe?in beklenen yap?s?n? do?rulamı?tır. Yap?lan faktör analizi sonucunda, öz de?eri (eigenvalue) birin üzerinde olan yalnızca bir faktör tespit edilmi?tir. Bu tek faktör, ölçe?in toplam varyans?n?n %40'n üzerinde bir k?sm?n? açıklamaktadır.

Bu bulgu, ölçe?in teorik olarak varsayılan **tek boyutlu** yap?s?n? desteklemektedir. Ölçek, kronik hastal???n kabulü kavram?n? tek bir bile?en altında toplamaktadır, bu da uygulay?c?lar için yorumlamay? basitle?tirmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Hastal??? Kabul Ölçe?i 8 maddeden olu?maktadır ve 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktadır. Derecelendirme sistemi ?öyledir: 1 = tamamen kat?l?yorum; 5 = hiç kat?lm?yorum. Yüksek puanlar genellikle hastal??? kabul etmede zorlanmay? ifade eder.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Kronik hastal??? olan bireyler, özellikle **diyabetik bireyler**.

Ya? Grubu: Yeti?kin Popülasyon

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan **diyabet** tan?s? alm?? bireyler üzerinde uyarlanm??t?r.

Test Metodolojisi: Bireysel öz bildirim ölçe?i (Self-report scale).

Anahtar Kelimeler

Hastal?kla Ba?a Ç?kma, Adaptasyon, Psikometrik Özellikler, Güvenirlilik, Geçerlik, Tek Boyutluluk.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresi: dilek.buyukkaya@deu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Dilek Büyükkaya Besen (Ege Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Üniversitesi, ?zmir).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2009 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Dilek Büyükkaya Besen ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m izinleri ve güncel ücret bilgisi için yazar?n kurumsal e-posta adresi kullan?labilir.

Uyarlama tezine ait orijinal ba?lant? YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde mevcuttur: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [hastaligi-kabul-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynakça

Büyükkaya-Besen, D. (2009). *Hastal??? kabul ölçe?inin türk toplumundaki diyabetik bireylere uyarlanmas? ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi*. (Doktora Tezi). Ege Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Üniversitesi, İzmir.

Hastal??? Kabul Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 8 maddeden olmaktadır ve tek boyutludur. Aşağıda, ölçekten seçilmiş örnek maddeler listelenmiştir:

Hastal???mın getirdiği sorunlamalara uyum sağlamakta zorlanıyorum (1. madde)

Hastal???m zaman zaman kendimi işe yaramaz hissetmeme sebep oluyor (3. madde)

Hastal???m, aileme ve arkadaşlarıma yük olmama neden oluyor (5. madde)

Hastal???m yüzünden, insanlar?n, benim yanımda olmaktan ço?unlukla rahatsız oldukları?n düşünüyorum (8. madde)